

Β' ΑΡΣΑΚΕΙΟ -ΤΟΣΙΤΣΕΙΟ ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ ΕΚΑΛΗΣ

ROCK

ΟΙ ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΤΗΝ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ
& ΣΤΗ ΖΩΗ
ΤΟΥ ΑΤΟΜΟΥ

Μάθημα: Ερευνητική εργασία

Διδάσκουσα: Αναστασία Ανέστη

Ερευνητική Ομάδα:

- Βαγγέλης Ζωγραφάκης
- Κωνσταντίνος Ηλιάδης
  - Λυδία Κυπριάνου
- Κωνσταντίνος Μακρυδάκης
- Θάνος Χρυσανθακόπουλος (επιμέλεια παρουσίασης)

Διδακτικό έτος: 2014-2015

Δεκέμβριος 2014

"...Κι αν είμαι rock μη με φοβάσαι ....έγινα πλέον τριάντα χρονών..."

Β. Παπακωνσταντίνου

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	σελ. 5.
ΟΙ ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ	σελ. 6-9
1.1. Ιστορικά.	
1.2. Σωματικές επιδράσεις της Μουσικής.	
1.3. Ψυχολογικές επιδράσεις της μουσικής.	
1.3.1. Συναισθηματικές αντιδράσεις.	
1.3.2. Διανοητική επίδραση.	
Η ROCK ΜΟΥΣΙΚΗ.....	σελ. 10-18
2.1. Ιστορικά.	
2.2. Ο "χαρακτήρας" της Rock	
2.3 . Rock Μόδα / Rock Κουλτούρα	
2.4. Rock και αποκρυφισμός	
2.5. Rock και ψυχοτρόπες ουσίες	
ΟΙ ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΕΣ ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ROCK ΜΟΥΣΙΚΗΣ.....	σελ. 19-20
3. 1. Οι ψυχολογικοί μηχανισμοί της rock.	
3.2 . Οι συναισθηματικές και διανοητικές επιδράσεις.	
ΕΠΙΛΟΓΟΣ.....	σελ. 21
ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	σελ. 22

Εισαγωγή

Η μελέτη αυτή εκπονήθηκε στα πλαίσια της ερευνητικής εργασίας με θέμα "**Rock μουσική και Θρησκεία**", με την επίβλεψη, οδηγίες κι ενθάρρυνση της καθηγήτριάς μας κ. Α. Ανέστη, πραγματεύεται δε την υποενότητα των ψυχολογικών και λοιπών επιδράσεων της μουσικής **Rock** στο άτομο και στη ζωή του. Στόχος της είναι να αναδειχθεί η συμβολή τού συγκεκριμένου είδους μουσικής, ως συστατικού του σύγχρονου πολιτισμού, στη δημιουργία προτύπων και ιδεολογιών καθώς και οι σωματικές, συναισθηματικές και διανοητικές επιρροές του στην διαμόρφωση της ψυχολογικής και φυσιολογικής κατάστασης του ατόμου.

Οι Επιδράσεις της Μουσικής

1.1. Ιστορικά

Η επίδραση της μουσικής στην ψυχολογική και φυσιολογική κατάσταση του ατόμου αποτέλεσε αντικείμενο προβληματισμού και μελέτης από πολύ νωρίς στην ιστορία του ανθρώπινου πολιτισμού. Υπάρχουν πολυάριθμες σχετικές αναφορές τόσο στα αρχαία ελληνικά κείμενα, όσο και σε κείμενα που χρονολογούνται από την αρχαία Ρώμη έως την Αναγέννηση και από το Μεσαίωνα μέχρι σήμερα, και τα οποία καλύπτουν ολόκληρο το δυτικό πολιτισμό (Shaboutin, 2005).

Ειδικότερα, ο Πυθαγόρας περιέγραψε τον τρόπο με τον οποίο η μουσική επιδρά στη συναισθηματική κατάσταση του ατόμου διατύπωσε δε τη βεβαιότητα ότι η χρήση κατάλληλων μελωδιών μπορεί να συμβάλλει στην ψυχική υγεία. Ο Πλάτωνας, αντίστοιχα, υποστήριξε ότι η μουσική έχει **ηθοπλαστική δύναμη**, ότι οι ρυθμοί και οι τόνοι επιδρούν στη σκέψη και τη διαμορφώνουν ανάλογα με το είδος τους και ότι η μουσική της απόλαυσης αποσταθεροποίησε τη σύνδεση του ατόμου με την κοινωνία. Μάλιστα, κατά τον Πλάτωνα, το γεγονός αποτέλεσε την αρχή της ηθικής και σωματικής κατάπτωσης, που ενοχοποιείται για διάφορες ασθένειες (Shaboutin, 2005). Τέλος, τόσο ο Αριστοτέλης στα *Πολιτικά*, όσο και ο Ιπποκράτης τεκμηρίωσαν τις ποικίλες επιδράσεις της μουσικής στους ανθρώπους. Μάλιστα, ο πρώτος συνέκρινε το δωρικό τρόπο με το φρυγικό τόνο, ο δε δεύτερος συνιστούσε και θεραπείες με μουσική.

Την επίδραση της μουσικής υπογραμμίζει και το γεγονός ότι η Εκκλησία χρησιμοποίησε από τα πρώτα βήματά της τους ύμνους και τις ωδές. Ο άγιος Ιωάννης Χρυσόστομος τονίζει την αγαθή επίδραση της μουσικής λέγοντας ότι «*και η ανθρώπινη φύση μας ευχαρίστως και ομαλώς έλκεται από τους ύμνους και τα άσματα και αναπαύεται σ' αυτά, όπως ευχαριστιούνται και σιωπούν στους*

μητρικούς μαστούς τα βρέφη, που κλαψουρίζουν παραπονιάρικα και δυσανασχετούν».

Η συνισταμένη θέση των Πατέρων καταδικάζει τις μουσικές που προκαλούν ξεφαντώματα, απρέπειες, τρέλες, ασυδοσία, εκτροχιασμό και αποχαλίνωση της ηθικής. Η αφετηρία της Πατερικής σκέψης πηγάζει από το ήθος που πρέπει να διακρίνει τον Ορθόδοξο Χριστιανό, σύμφωνα πάντα με το Ευαγγέλιο και το ήθος αυτό πρέπει να είναι ήθος μετάνοιας, σωφροσύνης, σύνεσης και ανωτερότητας. Βέβαια, η παραπάνω στάση της Εκκλησίας σχηματίστηκε σε εποχές που η μουσική βρισκόταν ακόμα σε πρωτογενή επίπεδα και εμβρυακή εξέλιξη, με μειωμένους ρυθμούς παραγωγικότητας και πενιχρά δείγματα δημιουργικότητας, με αποτέλεσμα σήμερα να τίθεται το ερώτημα ποια στάση θα πρέπει να υιοθετήσει κανείς απέναντι στη σύγχρονη μουσική, η οποία έχει καταντήσει μουσική βιομηχανία, όπου οργιάζει ο δημιουργικός οίστρος, αφθονούν τα μέσα μετάδοσής της και παρατηρείται ένας καταγισμός από μουσικά ερεθίσματα, ποικιλία ήχων, και είδη μουσικής. Η τοποθέτηση θα πρέπει σαφώς να διακρίνει τα διάφορα είδη της σύγχρονης μουσικής. Στο μέτρο που αυτά αφορούν εκφάνσεις της μεταπρωτικής συμπεριφοράς του δημιουργού, απηχώντας φιλοσοφικές-ιδεολογικές θέσεις που η Εκκλησία στηλιτεύει, είναι πρόδηλο ότι αυτά τα είδη μουσικής δεν υιοθετούνται από την τελευταία καθώς δεν υπηρετούν και δεν προάγουν το χριστιανικό ήθος (Περιοδικό Χριστιανική Φοιτητική Δράση).

1.2. Σωματικές επιδράσεις της μουσικής

Όταν η μουσική εισχωρήσει στα αυτιά του ανθρώπου, οι ήχοι μετατρέπονται σε ερεθίσματα που ταξιδεύουν από τα ακουστικά νεύρα στο θάλαμο του εγκεφάλου, το σταθμό αναμετάδοσης των συναισθημάτων και των αισθήσεων. Όταν αυτός διεγερθεί, δραστηριοποιείται ο φλοιός του εγκεφάλου, εκπέμπονται ερεθίσματα στο θάλαμο και δημιουργείται κύκλωμα δονήσεων που ενισχύεται όσο διαρκεί η μουσική. Κατά την ακρόαση μπορεί να εκδηλωθούν εξωτερικές σωματικές αντιδράσεις (λίκνισμα, κούνημα του κεφαλιού, κινήσεις των χεριών, κ.λ.π.). Η μουσική επηρεάζει (σύμφωνα με το Σακαλάκ) τον καρδιακό ρυθμό και σφυγμό, την ηλεκτροδερματική αντίδραση, την

αναπνοή, την αρτηριακή πίεση, το μυϊκό τόνο, τη γαστρική κίνηση, τη θερμοκρασία, τον όγκο και την οξυγόνωση του αίματος, τα οφθαλμικά ανακλαστικά και τις ορμονικές εκκρίσεις.

1.3. Ψυχολογικές επιδράσεις της μουσικής

1.3.1. Συναισθηματικές αντιδράσεις

Η νευρική διαδικασία δια της οποίας το αίσθημα του ήχου γίνεται συναίσθημα παραμένει ανεξήγητη. Οι Slobota και Juslin (2001) θεωρούν ότι τα συναισθήματα που προκαλεί η ακρόαση μουσικής είναι δύο ειδών: α) αυτά που αφορούν την αισθητική αξία της μουσικής, δηλαδή το τι αντιλαμβάνεται κανείς ως ωραίο και β) αυτά που παράγονται και εκφράζονται από τη μουσική, λίγο ή πολύ ανεξάρτητα από την αισθητική της αξία. Οι ίδιοι αναφέρουν ότι υπάρχει συσχέτιση ανάμεσα στην ένταση των συναισθημάτων που βιώνονται εξαιτίας της μουσικής και σε συγκεκριμένα δομικά χαρακτηριστικά της. Σύμφωνα δε με τη θεωρία της "διέγερσης", η μουσική προκαλεί συναισθήματα στους ακροατές ανάλογα με αυτά που η ίδια εκφράζει. Μάλιστα, κατά τον Becker, η διέγερση συνδυασμένη με μια εστιασμένη και ενσυνείδητη προσοχή, μπορεί να συνεισφέρει σε ακραίες καταστάσεις συναισθήματος.

1.3.2. Διανοητική επίδραση

Ορισμένα είδη μουσικής φαίνεται να επηρεάζουν τη διανοητική κατάσταση ενός ατόμου, αν και παραμένει αδιευκρίνιστος ο ακριβής τρόπος με τον οποίο συμβαίνει αυτό. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η περιέλευση, με τη χρήση ορισμένων ειδών μουσικής, σε κατάσταση **έκστασης**, η οποία είναι γνωστή από την αρχαιότητα και απαντάται σε όλους τους πολιτισμούς. Η μουσική κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις μπορεί να επηρεάσει τη συνήθη κατάσταση εγρήγορσης, τον ύπνο, την ευφορία, την υστερία, την αποδόμηση της προσωπικότητας, τη συγκέντρωση της προσοχής σε ένα ερέθισμα (έκσταση). Σε κάθε περίπτωση, οι παράμετροι που μπορούν να επηρεάσουν τον τρόπο με τον οποίο επιδρά η μουσική σε ένα άτομο και το μέγεθος της επίδρασης, περιλαμβάνουν μουσικές μεταβλητές, προσωπικούς παράγοντες καθώς και παράγοντες εξωτερικούς που προσδιορίζουν το είδος της ακρόασης.

Η Rock Μουσική

2.1. Ιστορικά

Η μουσική rock στο σύνολό της αποτελεί ένα είδος δημοφιλούς μουσικής που χαρακτηρίζεται συνήθως από έντονο ρυθμό και από ευδιάκριτη, χαρακτηριστική μελωδία φωνητικών, η οποία συνοδεύεται συνήθως από ηλεκτρικές κιθάρες, ηλεκτρικό μπάσο και ντραμς. Πολλές φορές χρησιμοποιούνται και πληκτροφόρα όργανα, όπως πιάνο ή συνθεσάιζερ.

Εμφανίστηκε στις αρχές της δεκαετίας του 1950 στην Αμερική και είχε ως βάση την τεχνοτροπία του Rhythm and Blues και το ρυθμό του rock and roll των αφροαμερικάνικων κοινοτήτων των Ηνωμένων Πολιτειών, καθώς και το rockabilly που ουσιαστικά ήταν η έκφραση των λευκών μέσω των προαναφερθέντων ειδών αφροαμερικανικής προέλευσης.

Συνεισφορά στον ήχο που πρωτοχαρακτηρίστηκε **ροκ** θεωρείται ότι είχε και η country μουσική. Αυτή είχε στοιχεία μπλουζ, βασιζόταν στα παραδοσιακά είδη μουσικής των κατοίκων των ΗΠΑ και ήταν πολύ δημοφιλής, κυρίως μεταξύ των λευκών και στο Νότο.

Η μουσική ροκ επηρεάστηκε και επηρεάζεται ακόμη και σήμερα από τα άλλα είδη μουσικής που είναι δημοφιλή ανά περίοδο. Στη δεκαετία του 1960 η παραδοσιακή (folk) μουσική των λευκών κοινοτήτων των ΗΠΑ επηρέασε το υβρίδιο που ήταν γνωστό ως ροκ εκείνη την περίοδο, αλλά και επηρεάστηκε από αυτό με αποτέλεσμα τη δημιουργία του **φολκ ροκ**.

Παράλληλα γίνεται γνωστό το **μπλουζ ροκ** που αποτελεί την έκφανση του ροκ που δίνει μεγαλύτερη βαρύτητα στην ηλεκτρική κιθάρα και στις μπλουζ ρίζες της μουσικής αυτής. Στα μέσα της δεκαετίας του 1960 εμφανίζεται το **ψυχεδελικό ροκ** που φέρει στοιχεία από μουσικές της ανατολής. Λίγα χρόνια αργότερα, οι μουσικοί της ροκ που είχαν τζαζ παιδεία και μουσικοί τζαζ, δημιούργησαν το μίγμα που έγινε γνωστό ως **τζαζ-ροκ φιούζιον** ή απλά φιούζιον. Στη δεκαετία του 1970 το ροκ υποσκελίστηκε από την επικράτηση της ντίσκο που αποτελούσε ένα μίγμα

σούουλ, φανκ και λάτιν μουσικής και δέχτηκε επιρροές από τα είδη αυτά. Παράλληλα δημιουργούνται τα υποείδη **σοφτ ροκ**, **προγκρέσιβ ροκ**, **πανκ ροκ** και **χέβι μέταλ**. Τη δεκαετία του 1980 γίνεται δημοφιλές το **χαρντ ροκ**, ενώ κάνει τα πρώτα του βήματα το **εναλλακτικό ροκ** (alternative rock). Στην επόμενη δεκαετία τα υποείδη της ροκ που εισάγονται είναι το **γκραντζ**, το **μπριτ ποπ** και το **ανεξάρτητο ροκ** (indie).

Η Rock είναι αναμφισβήτητα, λοιπόν, είδος λαϊκής μουσικής που δημιουργήθηκε από τη ζύμωση πολλών λαών και πολιτισμών από το 1900 και μετά στις Ηνωμένες Πολιτείες και απευθύνεται σε ένα ευρύ φάσμα θεμάτων, με ερωτικά, κοινωνικά, πολιτικά στοιχεία και έμπνευση.

2.2. Ο "χαρακτήρας" της Rock

Τη δεκαετία του 50 άρχισε να γίνεται αισθητό αυτό που λίγα χρόνια αργότερα ονομάστηκε "**χάσμα γενεών**". Μέσα από την οικονομική κυρίως ανάκαμψη σε αυτή τη δεκαετία, ο κόσμος των ανηλίκων αρχίζει να επιλέγει καινούρια **είδωλα**, νέο τρόπο ενδυμασίας, νέο τρόπο σκέψης και ερωτικής συμπεριφοράς. Η ρήξη με την προηγούμενη γενιά μεγαλώνει. Το **Rock** γεννιέται ως εκφραστής της συντελούμενης "επανάστασης", ως αντίδραση στην κατεστημένη μουσική, αλλά και νοοτροπία της προηγούμενης γενιάς. Το ροκ θέτει υψηλότερου βαθμού έμφαση στη μουσικότητα και στη ζωντανή παράσταση από κάθε άλλο προηγούμενο είδος, ενώ προωθεί συστηματικά την **ιδεολογία της "αυθεντικότητας"**, προβαλλόμενο ως ειλικρινής και ανιδιοτελής εκφραστής των ανθρώπινων συναισθημάτων.

Έτσι, το **Rock** αποκτά φανατικό κοινό, που ανάγει το συγκεκριμένο μουσικό είδος σε "θρησκεία" και τους ροκ καλλιτέχνες σε είδωλα που εμπνέουν ένα "αντικομφορμιστικό" μοντέλο ζωής. Αντίστοιχα, η μουσική βιομηχανία, εκμεταλλεζόμενη την ανικανοποίητη δίψα των νέων για ανόθευτη αλήθεια, αυθεντική ζωή και ακόρεστη ηδονή, τροφοδοτεί ακατάπαυστα το κοινό της με παραγωγές που συντηρούν την "πίστη" του στις "αξίες" που εκφράζει το ροκ. Συχνά, μάλιστα, δεν διστάζει να χρησιμοποιήσει στις παραγωγές της κείμενα της Αγίας Γραφής (π.χ. Bob Dylan και U2), προκειμένου είτε να προκαλέσει το θρησκευτικό

συναίσθημα, είτε να "δηλώσει" επιστροφή από την αθεΐα, είτε απλώς για λόγους κερδοσκοπικούς. Με ιδιαίτερη οξυδέρκεια ο Μίκης Θεοδωράκης, αναφερόμενος στη ροκ μουσική, διαπιστώνει ότι είναι **«ένα φαινόμενο κοινωνικό, πολιτικό και φυσικά ιδεολογικό, μπροστά στο οποίο οι λαοί βρέθηκαν σχεδόν απροετοίμαστοι... με συνέπεια σήμερα το φαινόμενο ροκ να προχωρεί διαλυτικά παντού»**.

2.3 . Rock-Μόδα / Rock-Κουλτούρα

Η μουσική Rock και τα υποείδη της δεν σταμάτησαν στιγμή να δημιουργούν νέες κοινότητες και να παράγουν μόδες και υποκουλτούρες. Οι αυθεντικοί "ροκάδες" εμφανίστηκαν στις αρχές των '60s, ως μια πιο «βρόμικη» μετάλλαξη των greasers. Ξεχώριζαν για τις «επιθετικές» μηχανές τους, τα μακριά μαλλιά, την αγάπη τους στο rock'n'roll και τα τατουάζ και για το επικριτικό τους ύφος προς όλους τους υπόλοιπους. Στα δερμάτινα μπουφάν τους μπορούσες να μετρήσεις δεκάδες μεταλλικές προσθήκες, κονκάρδες και μπαλώματα, ενώ σπάνια αποχωρίζονταν τις βαριές δερμάτινες μπότες τους. Το τέλος τους δεν ήλθε ποτέ, αφού Ροκάδες υπάρχουν ακόμη. Ωστόσο, το «βαρύ» κίνημα των '60s ξεφούσκωσε την ίδια δεκαετία, καθώς στοιχεία τους ενσωματώθηκαν σε νέες "μόδες", κυρίως σε μπάντες, από τους Beatles μέχρι πιο hard rock ή punk rock σχήματα στα '70s.

Στα μέσα των '60s, την εποχή της νεανικής σεξουαλικής επανάστασης που ξεκίνησε στις ΗΠΑ και εξαπλώθηκε σε όλο τον πλανήτη, εμφανίστηκαν οι χίπις. Ξεχώριζαν για την ανάγκη τους να στήσουν τις δικές τους κοινότητες, την αγάπη τους στην **ψυχεδελική ροκ**, την ειρήνη και την σεξουαλική απελευθέρωση, την χρήση ναρκωτικών ουσιών, με τις οποίες επεδίωκαν να μεταβαίνουν σε διαφορετικά πνευματικά επίπεδα. Το τέλος τους ήρθε μαζί με το τέλος του πολέμου του Βιετνάμ, και την λήξη του ενδιαφέροντος των mainstream media για την χίπικη φιλοσοφία.

Στις αρχές των '70s, μαζί με την έλευση μουσικών που ήθελαν να σπάσουν το mainstream κατεστημένο, όπως οι David Bowie, Roxy Music, Lou Reed και T.Rex., εμφανίστηκε το **glam rock**. Ξεχώριζε για την αδυναμία του στα φανταχτερά ρούχα, το έντονο makeup με τα «μάτια-ρακούν», τις μπότες-πλατφόρμες, το glitter, τα

εκκεντρικά κοστούμια και τα στοιχεία ανδρογυνισμού, που συνδέονταν με νέες απόψεις για τον ρόλο των φύλων. Οι glam rockers δανείστηκαν στοιχεία από το Hollywood glamour των '30s, το pin-up των '50s, το sci-fi, τον αρχαίο μυστικισμό και την μυθολογία. Το τέλος του ήρθε μετά το 1976, αλλά έδωσε την σκυτάλη στα κινήματα του punk, του glam metal και του gothic rock που ακολούθησαν.

Οι **Punks** εμφανίστηκαν στα μέσα των '70s στην Αμερική και την Βρετανία, ως ένα «κολλάζ» όλων των προϋπαρχουσών μοδών, με όχημα φυσικά την punk μουσική και τα δεκάδες υποείδη της. Ξεχώριζαν για τον αντικομφορμισμό και τις αντιεξουσιαστικές τους απόψεις, τον νιχιλισμό –που εκφράστηκε ιδανικά από τους Sex Pistols- και πολλές εμφανισιακές ιδιαιτερότητες, όπως η θεατρικότητα των ρούχων τους, τα κοσμήματα και τα piercings, τα τατουάζ, τα σκισμένα ρούχα και τα «δραματικά» κουρέματα. Το τέλος τους δεν ήρθε ποτέ, ή αν ήρθε, ήταν μέσω του διασκορπισμού της φιλοσοφίας τους σε δεκάδες άλλες νέες μόδες, και τα αντίστοιχα μουσικά ρεύματα, από το αναρχο-πανκ και το σκα πανκ μέχρι το πιο πρόσφατο ποπ πανκ.

Ανάμεσα στα υποείδη της ροκ συγκαταλέγεται η **grunge**. Μας ήρθε στα '90s, μέσα από τα σκισμένα τζιν του Kurt Cobain και όσων υιοθέτησαν τα μακριά μαλλιά του, τα τρύπες και Από την είναι

πλεκτά πουλόβερ με τα φθαρμένα τζιν του. Άλλη, οι **Metallers** ελαφρώς πιο

εξεζητημένοι από τους grungers και λιγότερο μαύροι από τους **γκοθάδες**. Οι μεταλάδες φορούν πάντα t-shirts metal συγκροτημάτων, παντελόνια με αλυσίδες και έχουν πάντα μακριά μαλλιά. Θα τους βρείτε συνήθως να πίνουν μπύρα σε πλαστικό ποτήρι, έξω από κάποια ροκ συναυλία. Τέλος, οι γκοθάδες, των οποίων στοιχεία πάντα υπήρχαν στις τάξεις της «ιδιαιτέρης» νεολαίας, αλλά κανείς δεν γνωρίζει πώς τελικά το **goth** οργανώθηκε σε ολόκληρο ρεύμα, ξεχωρίζουν από τα κατάμαυρα νύχια, το φετίχ του σταυρού, τα τατουάζ-νυχτερίδες και τα εξίσου μακάβρια ρούχα.

2.4. Rock και αποκρυφισμός

Η μουσική αποτελεί ένα δυναμικό μέσο επικοινωνίας που συμβάλλει θετικά ή αρνητικά στην ψυχοσωματική υγεία των ανθρώπων και στην ομαλή ανάπτυξη των εφήβων. Είναι η τονική αναλογία της συναισθηματικής ζωής. Υποστηρίζεται ότι η τεράστια ψυχολογική δύναμη των ήχων και της μουσικής χρησιμοποιείται σε ευρεία κλίμακα από τα παραθρησκευτικά κινήματα, σαν **ψυχοναρκωτικό** των εφήβων και της νεολαίας. Μάλιστα, ιδεολογικές παραφυάδες του αποκρυφισμού διοχετεύουν τις ιδέες τους μέσα από συγκεκριμένα είδη μουσικής: «*Μου άρεσε πολύ να ακούω μουσική 'χέβι μέταλ'. Τότε φτιαχνόμουν*», ομολόγησε μέλος σατανιστικής ομάδας. Άλλος έφηβος δήλωσε ότι η πρώτη του επαφή με τη μαύρη μαγεία έγινε μέσω της μουσικής rock, της heavy metal. Η μουσική rock... «*μας μπάζει σε «άλλες λατρείες, σε άλλες 'θεότητες', σε άλλες προφητείες και σε άλλους διωγμούς ...*». Σε μουσικό περιοδικό θα διαβάσουμε: «*ακούγοντας το 'I Wanna Be Somebody' γεμίζεις το κεφάλι σου με ενέργεια ή νοιώθεις **τάσεις αυτοκτονίας***» (βλ. Ζαμπέλη Γερ., Η μοντέρνα μουσική στον αστερισμό της απελπισίας, περ. Πειραιϊκή Εκκλησία, Φεβρουάριος 1993, σελ. 39).

Η διάδοση του αποκρυφισμού μεταξύ των εφήβων μέσω της μουσικής rock έγινε κατορθωτή και με την αμέριστη υποστήριξη διεθνών εταιριών. Αυτές ανέλαβαν να χρηματοδοτήσουν δίσκους μουσικής rock μεγάλων συγκροτημάτων. Τέτοιες εταιρίες είναι η "Illuminati, η "Wicca" και η "Witches Society". Σημαντική συμβολή έχει να παρουσιάσει ως διαφημιστής και χορηγός μουσικών συγκροτημάτων rock και το γνωστό αποκρυφιστικό κίνημα "New Age".

Η σχέση του αποκρυφισμού με τη μουσική rock αποδεικνύεται και από τους στίχους των τραγουδιών, τη διακόσμηση των εξωφύλλων των δίσκων και κυρίως από τις σχέσεις των μεγάλων star της μουσικής rock με το σατανισμό, τη μαγεία και την αστρολογία. Πολλοί απ' αυτούς επίσημα έχουν ενταχθεί σε αποκρυφιστικές ομάδες και 'εκκλησίες' του σατανά.

Ο Ulrich Rattista, φανατικός οπαδός της hard rock σε ανάλυση της παράστασης του εξωφύλλου ενός δίσκου αποκάλυψε πως μέσω του εξωφύλλου διαμορφώνεται και καλλιεργείται μια **νέα συνείδηση** μεταξύ των νέων. Την **ψυχολογία της οδύνης και του τρόμου**, επάνω στην οποία βασίζεται η διάδοση του αποκρυφισμού, καλλιεργεί και η μουσική rock.

Πολλά από τα τραγούδια των συγκροτημάτων, που έχουν σχέση με το σατανισμό, συντελούν στη διάδοση της σατανολατρίας. Οι τραγουδιστές απερίφραστα δηλώνουν ότι αναγνωρίζουν την κυριαρχία του σατανά, εξυμνούν το έργο του και δηλώνουν πλήρη υποταγή σ' αυτόν. Ο αρχηγός του συγκροτήματος "Rollings Stones", Mick Jagger, διακηρύττει ότι είναι ο Εωσφόρος της rock και επιδιώκει να κατευθύνει τη θέληση και την σκέψη των ακροατών του. Είναι χαρακτηριστικοί και οι τίτλοι των δίσκων τους: "Sympathy for the Devil" (=Συμπάθεια για τον Διάβολο), "Invocations to my Demon Brother" (= Επικλήσεις

στον Αδερφό μου το Δαίμονα) και "Dancing with Mr. D." (= χορεύοντας με κύριο D., D = Διάβολος). Σε άλλα τραγούδια τους οι "Rolling Stones" προτρέπουν με προκλητικότητα τους νέους στην αυτοκτονία. Είναι η εύκολη λύση που προτείνει ο αποκρυφισμός στα εφηβικά και νεανικά αδιέξοδα. Μερικοί τίτλοι τραγουδιών είναι ενδεικτικοί: 'Αντίο σκληρέ κόσμε', 'Μη φοβάσαι την αυτοκτονία', 'Η λύση της αυτοκτονίας', 'Κατάστρεψε τον εαυτό σου', και 'Πέθανε νέος, πέθανε όμορφος'. Μεταξύ των μεγάλων ονομάτων της σατανικής μουσικής rock συγκαταλέγονται και οι Aleister Crowley, Kenneth Anger, Anton La Vey, Carlos Castaneda, Alice Cooper, Ozzy Osbourne, Jim Morrison κ.α.

Το συγκρότημα 'Led Zeppelin' με το δίσκο του 'Stairway to Heaven' (= Σκάλα προς τον Ουρανό) εκφράζει υποτέλεια στο σατανά και εχθρικό μίσος εναντίον του Χριστού, ενώ το αγγλικό συγκρότημα 'Black Sabbath' (=Μαύρο Σάββατο), συνετέλεσε με τους σατανικούς στίχους των τραγουδιών του στη διάδοση του αποκρυφισμού στην Αγγλία και σ' ολόκληρο τον κόσμο. Ο αρχηγός του συγκροτήματος Ozzy Osbourne προτρέπει το ακροατήριό του να είναι κάτω από την κυριαρχία του σατανά. Αλλού πάλι αναφέρεται ότι δύο νέοι από την Νεβάδα άκουγαν επί ώρες μουσική heavy metal rock από τον τραγουδιστή O. Osbourne. Ο ένας τους σκοτίσθηκε και αποφάσισαν να αυτοκτονήσουν, διότι το υποσυνείδητο μήνυμα των τραγουδιών τους ωθούσε στην αυτοκτονία. Τελικά ο ένας εκ των δύο αυτοκτόνησε.

Μεταξύ των συγκροτημάτων, τα οποία κατευθύνουν έμμεσα τους εφήβους στον αποκρυφισμό, συγκαταλέγονται οι W.A.S.P, Plasmatics,, Iron Maiden, Kiss, Poison, Who κ.ά. Όλα έχουν ως αρχή τους να χρησιμοποιούν σύμβολα του σατανισμού στις κινήσεις, στα ρούχα των τραγουδιστών και στους δίσκους. Στην «εικονοποιημένη» μουσική και στις βιντεοταινίες που κυκλοφορούν κυριαρχούν αποκρυφιστικές θεωρίες και πρακτικές.

«Οι μεγάλοι παραγωγοί μουσικής rock and roll είναι μέλη μιας σατανικής 'εκκλησίας' «... Όταν παράγουν ένα δίσκο η πρέπει να συνθέσουν καινούργια τραγούδια, ζητούν από τους 'αρχιερείς' η τις ιέρειες του σατανικού ναού τους να κάνουν χρήση μαγείας, ώστε το έργο τους να έχει μεγάλη επιτυχία». Τις σχετικές μαρτυρίες έχει καταγράψει ο εγκληματολόγος J. Regimbal, ο οποίος ερεύνησε για πολλά χρόνια το θέμα της μουσικής και κυκλοφόρησε στη Γενεύη στα Γαλλικά μία μελέτη με τίτλο: «Παραβίαση της συνείδησης με μηνύματα υποσυνείδητα: Rock n' Roll».

2.5. Rock και ψυχοτρόπες ουσίες

Ιστορικά η χρήση ορισμένων ψυχοτρόπων ουσιών, ως μέρους ενός τρόπου ψυχαγωγίας, έχει συνδεθεί στενά με την **Rock**. Τη δεκαετία του '60 παρατηρείται η πρώτη μεγάλη εξάπλωση της παρουσίας των "ψυχαγωγικών ναρκωτικών" μεταξύ των νέων που άκουγαν και δημιουργούσαν μουσική Rock. Το αλκοόλ, η κάνναβη, οι αμφεταμίνες και τα παραισθησιογόνα, όπως το LSD, έγιναν ιδιαίτερα δημοφιλή. Η

χρήση του τελευταίου έγινε σύμβολο της "ψυχεδελικής κουλτούρας". Εμπνευσμένοι από τις εμπειρίες που τους πρόσφερε η χρήση LSD, οι μουσικοί άρχισαν να δημιουργούν πιο περίπλοκες μουσικές συνθέσεις και να προσθέτουν περισσότερα εφέ. Αυτό οδήγησε στη δημιουργία του **ψυχεδελικού ροκ**. Η χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών προβλήθηκε ως μια ξεχωριστή εμπειρία αναφορικά με τον τρόπο με τον οποίο βίωναν τα αυτοσχεδιαστικά τμήματα ενός rock κομματιού, τόσο ο καλλιτέχνης, όσο και το κοινό (Lenson, 1998). Το ψυχεδελικό rock συνέχισε να εξελίσσεται και μετά τη δεκαετία του '60 επηρεάζοντας πλήθος μουσικών ειδών, όπως το heavy metal και το progressive rock, αλλά και αργότερα το punk rock.

Οι Ψυχολογικές επιδράσεις της Rock μουσικής

3.1. Οι ψυχολογικοί μηχανισμοί της rock

Στο πρώτο κεφάλαιο της παρούσας εργασίας καταδείχθηκε ότι η μουσική δεν είναι ένα απλό παιχνίδι ήχων, αλλά ασκεί ισχυρές επιδράσεις στον εσωτερικό μας κόσμο. Στο δεύτερο κεφάλαιο αυτής αναλύθηκαν οι συνθήκες γέννησης της rock μουσικής και ο τρόπος με τον οποίο αυτή επί δεκαετίες συμβάλλει στη διαμόρφωση προτύπων ζωής, ιδεολογικών και κοινωνικών ρευμάτων καθώς και θρησκευτικών πεποιθήσεων. Αυτό καθίσταται εφικτό μέσω διαφόρων **μηχανισμών** πρόκλησης διέγερσης, έκστασης και εθισμού, που αξιοποιούν την τάση των ατόμων για ρήξη με το παρελθόν, την τάση αμφισβήτησης των παραδεδομένων αρχών, αξιών και πεποιθήσεων, την επιδίωξη διάκρισης μέσω της πρόκλησης, την αγωνία απόκτησης "ταυτότητας" κι ένταξης σε "ομάδα", την ανάγκη επικοινωνίας. Συχνά, οι μηχανισμοί αυτοί δεν γίνονται αντιληπτοί, αλλά εντοπίζονται και αξιολογούνται μόνο από τα αποτελέσματά τους, απόρροια της τεράστιας ψυχολογικής δύναμης της μουσικής Rock.

3.2 . Οι συναισθηματικές και διανοητικές επιδράσεις

Πλέον ειδικότερα, η μουσική Rock προκαλεί σφοδρούς ερεθισμούς, σωματικές διεγέρσεις (βλ Καλλιάφα Σπ., *Το παιδαγωγικόν πρόβλημα της γενετησίου ορμής*, Αθήνα 1958, σς.32 κ.εξ.) και εξάπτει το **γενετήσιο ένστικτο** με το τεχνικό σύστημα Βίπρασεξ, με τα φώτα, τους ήχους, το ρυθμό και τους στίχους. Οι προβολείς, τα φωτεινά εφέ, οι φωτεινοί σωλήνες Τινόλι, οι ακτίνες λέιζερ και τα περιστρεφόμενα φωτιστικά δέσμης προκαλούν συχνά λίγγους, ναυτία και καλλιεργούν **ψευδαισθήσεις**. Ο διάσημος μουσικοθεραπευτής Adam Knieste αναφέρει πως η ένταση των ήχων της μουσικής rock προκαλεί **ναρκισσισμό, εξάντληση, πανικό, υψηλή πίεση** και παράξενη **νάρκωση** (βλ. Δαδή Ελ., *Η μουσική Ροκ*, Θεσσαλονίκη 1991, σ. 25).

Εξάλλου, «οι επαναληπτικοί και έντονοι ρυθμοί της rock δημιουργούν μια υπνωτική κατάσταση, μια πόλωση του νου επάνω στο ρυθμό και τότε η συνείδηση υποχωρεί και επιτρέπει την έκφραση του **παραλόγου**, με πλήρη ασυδοσία» (βλ. Αλεβιζόπουλου Αντ., *Εμπειρίες στην αναζήτηση νοήματος ζωής*, Αθήνα 1989, σ. 59). Η επί πολλές ώρες ακρόαση μουσικής rock δημιουργεί ποικίλα προβλήματα στον ανθρώπινο οργανισμό (βλ. Ν. Βασιλειάδη, *Μουσική, νότες ζωής αντίλαλοι θανάτου*, Αθήνα 1994), τα οποία καταγράφονται σε ιατρικές και ψυχιατρικές αναλύσεις, διότι επιδρά δυναμικά στην ψυχοσύνθεση των εφήβων.

Μεταξύ των ψυχολογικών επιπτώσεων που προέρχονται από το συνεχές άκουσμα της μουσικής rock αναφέρονται και οι εξής: αλλαγή των συγκινησιακών αντιδράσεων, **απώλεια του ελέγχου του ενσυνειδήτου**, αξιοσημείωτη **μείωση του ελέγχου διανόησης και θέλησης**, **νευροφρενική υπερδιέγερση**, **σύγχυση μνήμης**, **υπνωτική και καταθλιπτική κατάσταση** με τάση ανθρωποκτονίας η αυτοκτονίας (βλ. και ανωτέρω, μαρτυρία για το τραγούδι "I Wanna Be Somebody")

Οι παραπάνω ψυχολογικές επιδράσεις της rock μουσικής στο άτομο, εκτός του ότι εξωτερικεύονται στις κινήσεις, εκφράσεις, ενδυμασία κι εν γένει καθημερινότητα και τρόπο ζωής του αποτυπώνονται ανάγλυφα και στο " κλίμα" των ροκ συναυλιών , όπου οι παρεκτροπές είναι συχνό φαινόμενο, έως και σήμα κατατεθέν τους. Πανζουρλισμός στην αρένα, ακραίες ενδείξεις θαυμασμού, υστερία, "πόλεμος" με κουτάκια μπύρας και crowdsurfing είναι μόλις μερικά από τα συνηθισμένα έκτροπα, ενώ δεν απουσιάζουν τα περιστατικά βίας και φανατισμού, ως αποτέλεσμα του **συγχρονισμού** του πλήθους στον "άγριο" ήχο και της "**θεοποίησης**" του συγκεκριμένου μουσικού είδους. Δεν πρέπει να παραβλέψουμε την υποχώρηση της προσωπικότητας και μοναδικότητας του ατόμου, εξαιτίας της αγελαίας νοοτροπίας που καλλιεργείται μεταξύ των "οπαδών" της rock μουσικής.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Η μουσική από αρχαιοτάτων χρόνων είναι ένα δυναμικό μέσο επικοινωνίας και ψυχαγωγίας που επιδρά στην ανθρώπινη συμπεριφορά, στην ψυχική διάθεση και στην πνευματική εγρήγορση του ατόμου. Υπό προϋποθέσεις λειτουργεί ηθοπλαστικά, αφού μπορεί να διεγείρει τον ράθυμο, να παρορμήσει τον αναισθητο, να μαλάξει τον σκληρό και ψυχρό άνθρωπο.

Η Rock μουσική, ως συστατικό του σύγχρονου πολιτισμού, που μάλιστα εξελίσσεται στο χρόνο, εμπνέει και διαμορφώνει πρότυπα, ιδεολογίες και ρεύματα, τα ιδιαίτερα δε χαρακτηριστικά και μηνύματά της επηρεάζουν ή και μορφοποιούν των τρόπο ζωής και σκέψης των "πιστών" θαυμαστών της. Η μουσική βιομηχανία προκειμένου για την επίτευξη της διεξόδου της, εκμεταλλεύεται τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και τις ανάγκες του κοινού στο οποίο απευθύνεται, των νέων κυρίως, χρησιμοποιεί δε με επινοητικό τρόπο συγκεκριμένους μηχανισμούς πρόκλησης διέγερσης και εθισμού, που παρεμβαίνουν στην ελεύθερη βούληση του ατόμου και την κατευθύνουν.

Οι ψυχολογικές επιπτώσεις της rock μουσικής, στη σκέψη, στο συναίσθημα και, εν τέλει, στη ζωή των ατόμων-"οπαδών" της, είναι τεράστιες και αποδεικνύουν ότι δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως ιδανική μουσική. Αντίθετα, πρόκειται για είδος **κοσμικής** μουσικής που εκφράζει το μεταπτωτικό διχασμένο άνθρωπο, με το εσωτερικό κενό, την άρνηση αξιών, την ακόρεστη δίψα για απολαύσεις και τον πυρετό της σαρκολατρίας, τα όποια δε ευεργετικά της αποτελέσματα είναι πρόσκαιρα κι εξαντλούνται στο χώρο της γήινης απόλαυσης.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- + Αντ. Αλεβιζόπουλου, *Εμπειρίες στην αναζήτηση νοήματος ζωής*, Αθήνα 1989, σ. 59).
- + Ν. Βασιλειάδη, *Μουσική, νότες ζωής αντίλαλοι θανάτου*, Αθήνα 1994.
- + Ελ. Δαδή, *Η μουσική Ροκ*, Θεσσαλονίκη 1991.
- + Αρ. Ζαμπακίδη, *Ο αποκρυφισμός και οι έφηβοι*, εκδ. Μυγδονία.
- + Γερ. Ζαμπέλη, *Η μοντέρνα μουσική στον αστερισμό της απελπισίας*, περ. «Πειραϊκή Εκκλησία», Φεβρουάριος 1993.
- + Μ. Θεοδωράκη, *Ανατομία της μουσικής*, Αθήνα 1990.
- + Σπ. Καλλιάφα, *Το παιδαγωγικόν πρόβλημα της γενετησίου ορμής*, Αθήνα 1958.
- + Γρ. Ταντανόζη, *Η μουσική ως συστατικό του πολιτισμού του "εθισμού"*, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Θεσ/νικη 2008.
- + www.musicheaven.gr, "Η ιστορία του Rock".
- + www.xfd.gr.
- + www.in2life.gr, άρθρο του Γιώργου Κόκουβα.